

**Komputerowy program wspomagający terapię afazji
„AFASYSTEM”
wykorzystany w pracy logopedycznej z dziećmi autystycznymi**

**Computer program AFASYSTEM supporting aphasia therapy used in
speech therapy of autistic children**

Słowa kluczowe: komputer, multimedialny przekaz, terapia logopedyczna.

Key words: computer, multimedia transfer, speech therapy

Streszczenie

Afasystem to zestaw programów komputerowych przeznaczony do rehabilitacji chorych z afazją i współwystępującą aleksją i agrafią.

Z powodzeniem wykorzystywany w rewalidacji indywidualnej dzieci autystycznych ułatwia terapię szerokiego spektrum czynności językowych takich jak nazywanie, powtarzanie, odbiór słuchowy, interpretację znaczenia treści językowych o różnym poziomie złożoności.

Współpracuje z urządzeniami ułatwiającymi pracę z komputerem dzieciom niepełnosprawnym ruchowo przez monitor dotykowy i specjalną klawiaturę BigKeys LX.

Afasystem jest niezwykle atrakcyjnym narzędziem pracy – zarówno dla dziecka, jak i logopedy.

Summary

Afasystem is a set of computer programs destined for rehabilitation of patients with aphasia and co-appearing alexia and agraphia.

Successfully used in individual revalidation of autistic children, it facilitates the therapy of a broad spectrum of speech functions such as: naming objects, repeating, auditory reception, and interpretation of the meaning of linguistic contents with different complexity level.

It cooperates with appliances facilitating work with computer to physically disabled children through a tactile monitor and special Big Keys LX keyboard.

Afasystem is a highly attractive tool for the child as well for the speech therapist.

W Pracowni Neuropsychologii Klinicznej Instytutu Psychiatrii Neurologii w Warszawie został opracowany zestaw programów komputerowych wspomagających rehabilitację chorych z afazją, przeznaczony dla specjalistów zajmujących się terapią funkcji językowych (neuropsychologów i neurologopedów). Afasystem z powodzeniem jest wykorzystywany w pracy terapeutycznej z dziećmi autystycznymi w Zespole Szkół Specjalnych Nr 13 w Krakowie na zajęciach rewalidacji indywidualnej.

Przygotowane w formie elektronicznej ćwiczenia obejmują podstawowe funkcje językowe (tworzenie i rozumienie wypowiedzi językowych, czytanie i pisanie). Wzbogacony o ilustracje i prezentacje dźwiękowe materiał został podzielony według poziomów trudności, między innymi ze względu na frekwencyjność i złożoność słów. Do dyspozycji terapeuty w programach pozostaje wiele modyfikacji pozwalających indywidualnie dostosować zadania do aktualnych potrzeb i możliwości konkretnego dziecka.

Dostępność ekranu dotykowego w gabinecie logopedycznym Zespołu Szkół Specjalnych Nr 13 sprawia, że nie jest konieczne wcześniejsze przygotowanie i doświadczenie dziecka w pracy z komputerem.

Bardzo pożądany jest natomiast dokładnie wypracowany gest wskazywania (zdolność oddzielania palca wskazującego od reszty palców) oraz umiejętność dokonywania wyboru.

Afasystem składa się z programów wspomagających terapię zaburzeń mowy w czterech obszarach: tworzenia wypowiedzi (ekspresji), rozumienia, pisanie i czytania.

Pakiet podstawowy składa się z 8 programów terapeutycznych:

- rzeczowniki – wypowiedzianie słów
- rzeczowniki – czytanie
- rzeczowniki – pisanie
- związki frazeologiczne – pisanie
- związki frazeologiczne – wypowiedzianie słów
- interpretacja znaczenia – rozumienie treści językowych o różnym sposobie komplikacji.
- antonimy i synonimy – czytanie
- różnicowanie brzmienia – rozumienie

Wszystkie wymienione programy są udźwiękowione i opatrzone informacją zwrotną (wizualną bądź słowną) o wykonaniu zadania.

To potwierdzenie lub negacja komputera już na samym początku pracy dziecka z programem staje się dla niego ogromnie ważne i niezwykle motywujące. Dziecko od początku do końca treningu ma poczucie sprawstwa, samodzielności i niezależności. Nabiera chęci sprawdzenia własnych umiejętności i jest ciekawe reakcji komputera.

Informacja o wykonaniu zadania wypowiedziana przez terapeutę staje się mniej ważna.

Ważna jest informacja zwrotna na ekranie i relacja „ja- komputer”

Terapeuta ma do dyspozycji:

- wybór stopnia złożoności materiału
- wybór kategorii tematycznej (materiał podzielony według kryterium semantycznego)
- prezentacje słuchowe
- podpowiedź w formie rozsypanki literowej
- podpowiedź w formie pierwszej litery/sylaby/słowa silnie skojarzonego
- wykrywanie błędów
- i inne

Należy jednak pamiętać, że komputer nie może być traktowany jako substytut terapeuty czy też samej terapii. Istnieje niebezpieczeństwo utraty wypracowanej już umiejętności pracy w naprzemiennej relacji nauczyciel-dziecko.

Po wielotygodniowych, godzinnych spotkaniach opartych tylko na pracy przy komputerze powrót do ćwiczeń bez monitora i klawiatury bywa trudny. Dzieci płaczą, są rozdrażnione, domagają się włączenia komputera i często same włączają urządzenie. Nie chcą podejmować działań opartych tylko na współpracy z osobą dorosłą. Dlatego mimo, że komputer niewątpliwie wpływa na intensywność odbioru działań kształcących powinien być wykorzystywany nie w całości czasu trwania spotkania terapeutycznego. A czas z użyciem tego narzędzia pracy musi być dozowany przez osobę dorosłą.

Możliwość wyboru poziomu trudności ćwiczeń Afasystemu sprawia, że jest on pomocny na wszystkich etapach pracy terapeutycznej (na etapie przygotowawczym, właściwym, utrwalającym).

Poszukując wciąż najbardziej skutecznych metod i narzędzi pracy w terapii zaburzeń komunikacji językowej dziecka autystycznego Afasystem jest takim narzędziem.

Usprawnia percepcję wzrokowo-słuchową, spostrzegawczość, pamięć, rozbudza wrażliwość na barwy i kształty, prowokuje do powtarzania i mówienia.

Na pewno optymalizuje postępowanie i czas skutecznej terapii.

Producentem programu jest firma Harpo sp. z o.o. ul. 27 Grudnia 7, 61-737 Poznań, tel.+48 61 8531425, e-mail: afasystem@harpo.com.pl .

Wymagania techniczne to:

- procesor klasy Pentium, zegar 500 MHz lub szybszy,
- twardy dysk z wolną przestrzenią co najmniej 3 GB,
- pamięć operacyjna 128 MB,
- karta graficzna pracująca z rozdzielczością 1024 x 768,
- karta dźwiękowa,
- system operacyjny: MS-Windows 2000/XP (w polskiej wersji językowej),
- napęd CD (w przypadku pakietu rozszerzonego – napęd DVD),
- opcjonalnie klawiatury : BigKeys LX, IntelliKeys .

Zainteresowanym firma Harpo przesyła wersję demonstracyjną programu.